

KWARTAALSCHRIFT van de Historische vereniging OLD REURLE.

Jaargang 7 nummer 3.

Voorzitter : J. Oonk, Margrietlaan 28, 7261 CD Ruurlo.
Telefoon 05735 - 2861.
Secretaresse : Mevr. S. Klein Bluemink, Postbus 61, 7261 KL Ruurlo.
Telefoon 05735 - 1685.
Penningmeester : A.J. van Bremen, het Hoge 54, 7251 XZ Vorden.
Telefoon 05752 - 2736.
Bankrekening: RABO-bank Ruurlo, rekeningnummer 3567.22.996
t.n.v. Old Reurle.
Archief : F. Toevank, G.Sprokkereefstraat 2, 7261 GM Ruurlo.
Telefoon 05735 - 1390.
Redactieadres : J.H. Tornij, 't Gotink 43, 7261 VE Ruurlo.
Telefoon 05735 - 2997.

De vereniging is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel te Zutphen,
onder nummer V 103401.

-o-

UIT DE BESTUURSKAMER:

De tijd vliegt, een nieuw seizoen staat alweer voor de deur. Het klinkt wat raar na al die super hete dagen, maar we moeten toch weer even warm draaien. Het programma voor het komende jaar is in ieder geval weer grotendeels rond. Naar we menen is de heer van Heck er samen met de dames Klein Bleumink en Wolsink weer in geslaagd een boeiende selectie samen te stellen. Voor elk wat wils dachten we. De opening vindt plaats in Mariënelde, met een videofilm "bie ons an de grenze". Grensperikelen vroeger en nu.

Besloten is om een grote tentoonstelling zoals de afgelopen twee jaren achterwege te laten. Een jaartje rust lijkt ons niet onverstandig na het vele werk aan de fotostenstelling. Dat wil niet zeggen dat we helemaal niks willen doen. We hopen toch nog met iets speciaals te komen, maar dan in een andere vorm. Het is de afgelopen tijd te warm geweest om daar erg diep over na te denken, dus veel meer valt er op dit moment nog niet over te zeggen. Maar we komen daar wel uit en U hoort nog van ons.

Zelfs tijdens het zomer-reces was een flink aantal leden van Old Reurle (samen met vele anderen) nog geen rust gegund. De grote fuchsia-tentoonstelling vroeg om de medewerking van een grote schare enthousiaste vrijwilligers. Als wachters en gidsen op het aloude kasteel hebben wij daar gaarne ons steentje aan bijgedragen. Ondanks de grote drukte (4500 mensen kwamen het kasteel bezichtigen) had het toch ook nog een voordeeltje: binnen de dikke kasteelmuren was het vaak nog net iets koeler als buiten. Ook als bestuur van Old Reurle willen we onze leden nog bedanken voor hun inzet. We hebben weer laten zien dat ze op ons kunnen rekenen. Een compliment ook voor de organisatie vanuit het gemeentehuis zelf.

Dan rest me nu niets anders dan het startschot te lossen voor de volgende etappe. In de hoop en de verwachting dat we die met z'n allen weer tot een succes zullen maken.

PROGRAMMA OLD REURLE 1990/1991:

(hiermee vervalt het voorgaande overzicht).

- 12/09/90 Videofilm "bie ons an de grenze".
- 10/10/90 Lezing van de heer J. Versteegt uit Ruurlo over het onderwerp "Wolkenvormen en weersvoorspellingen".
- 14/11/90 Lezing van de heer T.H. Bakker uit Ruurlo over het onderwerp "Bejaardentochten vanaf 1950".
- 12/12/90 Lezing van mevrouw Adolfsen uit Doetinchem over het onderwerp "Volksgeloof en bijgeloof".
- 09/01/91 Lezing van mevrouw van Dorth tot Medler uit Hengelo (G) over het onderwerp "Geschiedenis van het landgoed 't Zelle".
- 13/02/91 Lezing van mevrouw v.d. Heuvel van Varik uit Geesteren over het onderwerp "Wat veurbi'j geet en wat blif".
- 13/03/91 Jaarvergadering.
Lezing van mevrouw ten Cate-Fraterkamp uit Neede over het onderwerp "Naoberplicht".
- 10/04/91 Lezing van de heer Hietbrink uit Lochem over het onderwerp "De Berkelscheepvaart, historisch-geografisch benaderd".
- 08/05/90 Nader in te vullen.
De historische vereniging uit Lochem zal worden uitgenodigd.

A'J PLAT KONT PRAOTEN, MO'J NEET LAOTEN.

Disse keer he'k een woor gebeurd verhaal, dat 'n older iemand mien verteld hef. Joor, n eleën was ter un jonge den geerne peerd ree, veural op stille Zundage as op de boerderieën iedereene zien middagsläöpke heel. Maor de peerde bunt neet altied even gewillug, ok neet op d'n Zondag dat dit zich af'espölt hef. Too de boerinne uut de eür middagslaop kwam, schrok ze zich 't apenzoer. Ze reep onder an de trappe "d'r lig un dooien keerl in de kōkken".

Wat was t'r an de hand? 't Peerd had gin ziine of las van de hette dat wet ik neet, maor in elk geval hatte zien berieër van zich afesmetten. Meer kroepend as lopend was onze Zundagsruuter naor de boerderieë egaon en in de kōkken blieden liggen tōt de boerinne um von.

D'n dokter mos ebeld word'n, maor zo slech was e nog neet of hee reep "gin dokter, gin dokter". Den kenn'e vōl te good. Maor wat mos dat mos. Gelukkig had d'n eigen dokter gin Zundagsdiens, dus dat veel met. Onder vōl gekreun heb ze um op de banke eleg. D'n buurman had intussen veur 't peerd ezörgd.

Too d'n dokter kwam en um onderzoch had moch 'e met un paar gekneusde ribben naor huus. Zien mooder en zuster waarn intussen ok ekomm'n en dee wol'n dat e naor 't zeekenuus ging, dus ging onze zandruuter veur un paar daag'n naor 't zeekenuus. Hee heft'r nika an oaver eholn, maor 'k wette neet offe nog weer peerd ereën hef. Mennig boer'n zōnne had zien piene verbetten en was weer op 't peerd ekropp'n of an 't werk egaon. De olde leu zeieën vrogger "Door wo'j had van".

Tōt de volgende keer,

Albert Jan.

DE GESCHIEDENIS VAN DE RUURLOSE BRANDWEER (deel 2).

uitgezocht door F. Toevank.

In de raadsvergadering van 18 oktober 1827 worden enkele punten van het brandweereglement gewijzigd, in verband met de uitbreiding naar 20 ellen om hete as te storten. Op 2 januari 1828 wordt het brandweereglement aangepast naar het "model Zeeland". Hierdoor kwamen er wat onbelangrijke wijzigingen in het reglement. Tevens werd er door de Raad een reglement voor het gebruik van de brandspuit opgesteld. Dit reglement luidde als volgt:

Artikel 1:

Er worden 4 brandmeesters aangesteld, die ieder een sleutel van het brandhuisje hebben, waarin de brandblusmiddelen opgeborgen zijn. De sleutel moet een vaste plaats in hun woning hebben. Zij zullen verder voorzien zijn van een knuppel, die zij altijd bij zich dienen te hebben, ingeval van brand.

Artikel 2:

Er is een taakverdeling voor de slangendragers, waterscheppers en lantaarndragers

Artikel 3:

De aangestelde personen zullen zich getrouwelijk gedragen, naar de orders van het hoofd van het plaatselijk bestuur of het directie hebbende tijdens de brand.

Artikel 4:

Hij die het eerst kennis heeft van het ontstaan van brand, waarschuwd eerst het plaatselijk bestuur en vervolgens de brandmeester. Hij zal indien hij nog eigenaar of bewoner is van het huis waar de brand ontstaat, eene premie ontvangen uit de gemeentekas, waarvan het bedrag afhankelijk is naar de omstandigheden.

Artikel 5:

Bij ontstaan van brand zal door het hoofd van het plaatselijk bestuur duidelijk worden gesteld, dat een ieder door het kleppen van de klok van de brand kennis draagt. De koster wordt gelast om ten minste een vierde uur te kleppen.

Artikel 6:

Bij brand in donker moeten de bewoners in de bebouwing der gemeente brandend licht voor hun ramen stellen of eene lantaarn met brandende kaars uithangen.

Artikel 7:

De buurtbewoners van de brand zijn verplicht om tobben of kuip voor de deur te plaatsen en deze te vullen met water en verder waterputten, vijvers en dergelijke ter beschikking te stellen.

Artikel 8:

Alle aangestelde personen van de brandweer zullen dadelijk op het vernemen van het ontstaan van brand, zich naar de bewaarplaats van de spuit begeven, teneinde met de daartoe behorende blusmiddelen ten spoedigst naar de plaats van de brand te vervoeren.

Artikel 9:

De brandmeester moet op de plaats van de brand overgaan tot formeren den zijne manschappen.

Artikel 10:

Niemand mag weigeren voor hulp en vervoer van de brandspuit en water op straffe van boete van 12 gulden, indien zij de leeftijd van 15 jaar bereikt hebben.

Artikel 11:

De Rotmeesters zijn verplicht de manschappen in het Rot te gelasten zich naar de brand te begeven, voorzien van schop, emmer en ander gereedschap. 90.27 (03)

Artikel 12:

Alle inwoners zijn verplicht bij het blussen handdiensten te verlenen.

Artikel 13:

Niemand van de burens van het huis waar de brand woed, zal aan de beambten bij de brandweer de toegang tot hun woning mogen weigeren.

Artikel 14:

De brandhaken mogen niet worden gebruikt tot het omver halen van de daken, gevels, enzovoort zonder toestemming van het plaatselijk bestuur.

Artikel 15:

Het nathouden van huizen en gebouwen in de windrichting.

Artikel 16:

De Veldwachter en Bode van het plaatselijk bestuur moeten zich naar de brand be-
geven en doen wat wordt opgedragen.

Artikel 17:

Indien de vlammen geheel meester geworden, doch de verbrande voorwerpen nog smeulende zijn, zal de spuit met behorende manschappen aldaar tegenwoordig zijn.

Artikel 18:

Niemand mag weigeren goederen voor in bewaring gegeven van de brand te weigeren.

Artikel 19:

Zodra de spuit weer teruggevoerd is in de bewaarplaats moet deze zorgvuldig worden nagezien en eenige defecten direct te herstellen.

Artikel 20:

De spuit zal overigens 4 maal per jaar gebruikt worden en de brandmeesters zijn verplicht daar aan mee te werken.

Op 5 september 1831 wijzigt de gemeenteraad de voorschrift van controleren van schoorstenen op defecten, zo nodig elke 3 maanden. In maart 1834 zijn de ingezetenen verplicht hun schoorsteen en stookplaatsen in zodanige stand te houden, dat daar alle brandgevaar voorkomen wordt. In 1838 wordt er een in goede staat verkerend onderstel op 4 wielen voor de brandspuit gekocht, dat zelfs geschikt is voor 2 span paarden. De uitrusting van de brandweer wordt in 1841 uitgebreid met een handspuit. Deze werd gekocht voor het bedrag van 20 gulden. De gemeenteverodening wordt op de raadsvergadering van 26 oktober 1854 aangevuld.

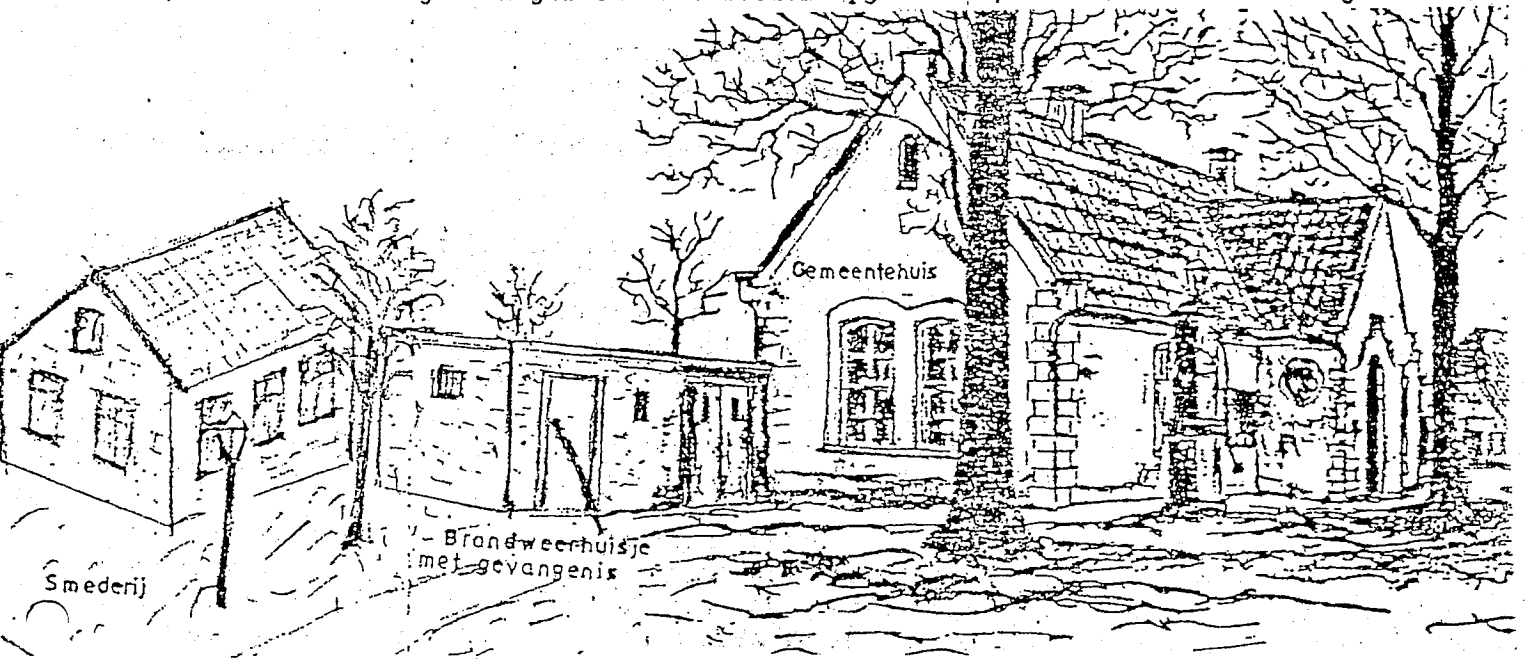
Artikel 4:

Ieder door Burgemeester en Wethouders aangesteld bij de middelen tot brandweer is verplicht zijn dienst te verlenen bij de beproeving dier middelen of bij oefeningen in het behandelen der zelve, echter niet langer dan twee achtereenvolgende uren, en niet meer dan vier maals 's jaars.

In de raadsvergadering van 13 oktober 1856 besluit de gemeenteraad om aan het kerkbestuur van de Nederlands Hervormde Gemeente toestemming te verlenen " om de bewaarplaats der gevangene en het brandspuithuisje thans staande aan de westzijde van de kerk te verplaatsen naar het kerkhof tussen de school en de Dorpsstraat", onder de volgende bepalingen:

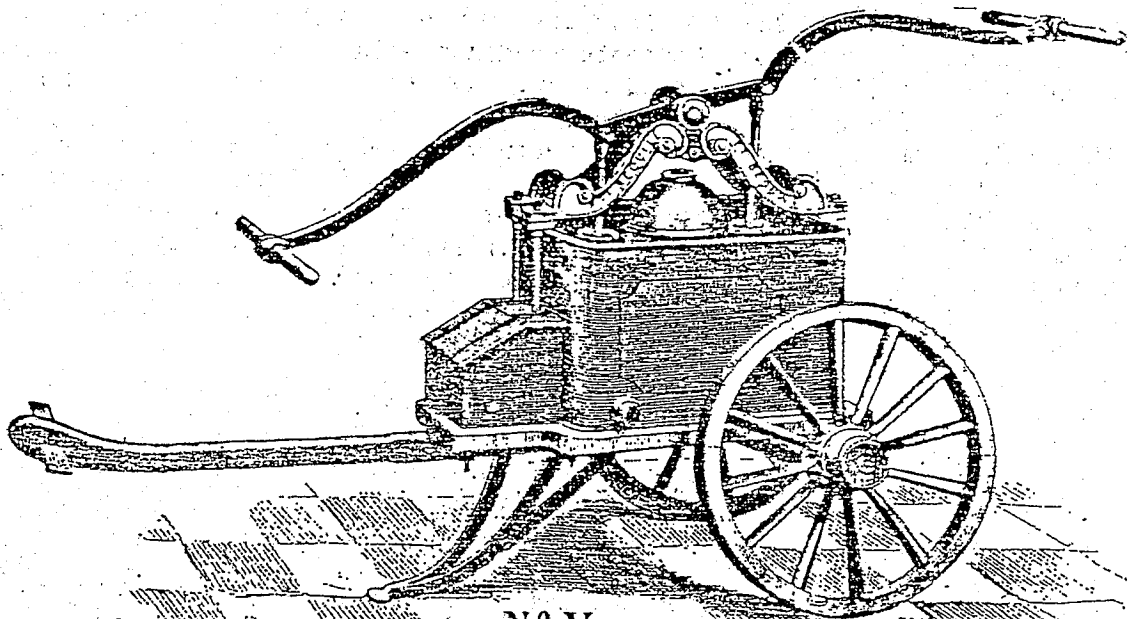
- 1). Dat door de verplaatsing het licht voor de te vergrooten school niet in het minste word benadeeld.
- 2). Dat de zelve geschied geheel buiten kosten der gemeente.
- 3). Dat van de afbraak der beide gebouwen geen andere tot verplaatsing mogen worden gebruikt, dan die welke vooraf van wege het gemeentebestuur zijn goedgekeurd en voorts het geheele werk onder opzicht van zijde van het zelfde bestuur zal moeten worden daargesteld.

- 4). Dat aan beide gebouwen wederom de tegenwoordige groote en een niet mindere sterkte zullen moeten worden gegeven.
- 5). Dat het werk geheel gereed moet worden opgeleverd, drie weken na het begin.

De situatie op de Kerkplein rond 1890.

In de raadsvergadering van 13 maart 1857 bepaalt de raad dat een ieder die tot persoonlijke dienst bij de brandweer verplicht is, gehouden is om zijne dienst te verlenen bij de beproefing dier middelen, of bij oefeningen er van gelijk 1854.

N° V.
 van **F. REQUILÉ J^r & BEDUWÉ**
 hors château, 47.
 te **LUIK**.

Op 13 januari 1880 wordt besloten een kruiwagenspuit van J.H.Pothman, Koninklijke Geotroijeerde Stoomfabriek Arnhem aan te schaffen met 40 m. linnen persslang en 5 m. gummizuigslang, met inbegrip van een smeerpot met olie, voor f.207,25. (zie bovenstaande tekening).

ONDERZOEK NAAR EEN NIEUWE VAART (slot).

uitgezocht door G.H. Kreeftenberg.

Bronnen: Inventaris nr. 1879 Oud Archief Zutphen.
(opgezocht door D. ten Arve en uitgewerkt door schrijver).

Hieronder volgt het laatste deel over de pogingen tot het bevaarbaar maken van de Groenlose Slinge.

Hoewel de voornoemde heren van Heeckeren van Ruurlo en het stadsbestuur van Lochem verscheidene bezwaren tegen het plan hadden, hebben ze ten langen leste verzocht een copie te willen van het verslag en van het besprokene zodat de afgevaardigden van Lochem met hun stadsbestuur en de van Heeckerens, met de andere omliggende Jonckheren konden overleggen, maar dat zij de andere morgen hun antwoord aan ons zouden doen toekomen.

De afgevaardigde van de van Heeckerens trachtte nog te bewijzen dat de molenbeek niet alleen water uit Lichtenvoorde ontving, maar ook van een kleine beek uit het Grollse Broeck.

Op de 17e september hebben de afgevaardigden van Lochem en Joost van Heeckeren besloten hun bezwaren te handhaven, maar zich bij het besluit van de commissie te willen neerleggen onder voorwaarde dat zij van deze veranderingen geen nadeel zouden ondervinden. Indien dat het geval zou blijken zouden ze "gewallt met gewallt weren".

Nadat één en ander nog eens door de inspectiecommissie was toegelicht, waarbij geen nieuwe bezwaren naar voren kwamen, hebben de afgevaardigden van het stadsbestuur van Lochem alsmede Joost van Heeckeren afscheid genomen van de inspectiecommissie.

Op de 18e september hebben "Magisstraet und Gecommitierden" goed gevonden dat men het stadsbestuur van Grolle een afschrift van de gemaakte afspraken zou sturen, zodat ze zich eerst goed op de hoogte konden stellen van de protesten en moeilijkheden die mogelijkerwijs konden ontstaan bij het verder uitvoeren van het graafwerk door "die Ruerlsche Marcke".

Het lijkt de commissie beter dat men "noch voor een tijtlang souden willen ophalden unde supersedieren" tot dat ook over het door de Jonckheren van Heeckeren en het stadsbestuur van Lochem "gedaene versoeck und presentatie van cantie eens end d'oppositie als voor gereiyrt met naerder kennisse van zaecken bij 't Hoff naer angehoorten rapport der commisssaeren ende Gedeputierden offt Quartier daerinne soude versien rechtlick off met autoriteit ende ordoniert naer behooren".

Met andere woorden: Wacht de tekening van de landmeter af en overleg nog eens voordat jullie verder gaan.

Tot zover het verslag van de "Inspectie Commissie".

Hoeveel er verder overlegt is en of er veel verandert en verbeterd is aan de Slinge weten we niet. Ook weten we niet of de landmeter een tekening gemaakt heeft. Wel hebben we een copie van een in 1627 gemaakte tekening waarop de tekenaar de heer M. Geelkerk schrijft dat hij deze tekening gemaakt heeft om te onderzoeken of het doenlijk was een Grifte op Grol te maken.

Ook zijn er tekeningen van de heide tussen Halle en Ruurlo uit die tijd, waarin de afwatering van deze gronden wordt aangegeven. Uit deze meerdere tekeningen blijkt wel dat het stadsbestuur van Groll meerdere pogingen heeft gedaan om te navigeren op Zutphen en Deventer.

Waterwegen waren erg belangrijk. De gewone wegen liepen dikwijls met een grote omweg en waren 's winters vaak onbegaanbaar.

Veel zal er door de jaren heen niet verandert zijn, ook niet aan de ontwatering van de landerijen, want bij de opmeting van het kadaster omstreeks 1830 werd het hele gebied, dat ook toen 's winters nog onder water liep, als domeingrond ingeschreven, hetgeen betekende dat de koning er eigenaar van was. De totale oppervlakte bedroeg 1670 ha.-a en 69 ca. Dit was bijna een kwart van de hele gemeente Ruurlo.

Bij de aanleg van "den grintweg van Zutphen naar Winterswijk" omstreeks 1840 werd er naast de rijksweg, vanaf het punt waar toen de Slinge de rijksweg kruiste, een overloop gegraven, evenwijdig aan de rijksweg die in Ruurlo, tegenover camping "De Leeuw" weer in de Slinge (nu Meibeek) uitmondde. Men deed dit echter niet alleen om de waterafvoer te verbeteren maar ook om zodoende grond voor de rijksweg te krijgen.

In februari 1862 vraagt het gemeentebestuur van Ruurlo aan Gedeputeerde Staten een bijeenkomst uit te schrijven van afgevaardigden der gemeenten Eibergen, Lichtenvoorde, Borculo en Ruurlo en wel bij "G.J. Groot Zevert aan den grintweg van Ruurlo naar Groenlo". Het is de bedoeling om hier de voorstellen van de hoofdgenieur te bespreken die inhouden dat er een nieuwe waterleiding aangelegd moet worden, waardoor het water, zonder door een groot deel van het Ruurlose Broek te lopen, langs een veel kortere weg naar de Berkel afgevoerd kan worden.

Dit voorstel behelst bijna zeker de aanleg van de Grevengracht, zoals die er thans nog ligt, al zijn bij de verschillende verbeteringen de nog aanwezige bochten vaak recht getrokken. Deze eerste grote verbetering, de aanleg van de Grevengracht, werd omstreeks 1870 uitgevoerd.

Uit de archiefstukken van het waterschap van "De Berkel" blijkt dat bij de oprichting van het waterschap in 1881 de huidige Grevengracht gereed was.

Deze Grevengracht is eigenlijk meer een afvoerkanaal voor het overtollige water van de gronden ten oosten van Groenlo. Vanaf Groenlo tot aan Borculo mondt er geen enkele sloot op uit: U kunt dit goed zien op het hierbij gevoegde kaartje.

De gronden ten oosten van de Slinge liggen iets hoger dan die aan de westkant.

De eerste afwateringssloot die in de Grevengracht uitmond is de Kooigoot die tegenover de Vosheувelweg in de Grevengracht komt. Aan de westkant is de eerste afwatering in de Grevengracht of Slinge tegenover 't Hatteler in de gemeente Borculo. De Meibeek komt nog iets noordelijker, slechts enkele honderden meters voor de Schöttelerbrug, in de Slinge.

Bij veel regenval is het water in de Slinge of Grevengracht veel hoger dan de omliggende weidegronden. Het water uit het Ruurlose Broek zelf wordt afgevoerd door de oude Slinge, thans Ossenbeek en Meibeek geheten. Vroeger heette de onderste Meibeek Koekoekslaak.

Deze Grevengracht was wel een grote verbetering maar door het, vooral na 1918, in cultuur brengen van talrijke heidegronden werd de behoefte aan een goede waterafvoer steeds groter. De afvoer-capaciteit was dan ook weldra te klein waardoor bij hoog water het Broek toch nog onder water liep.

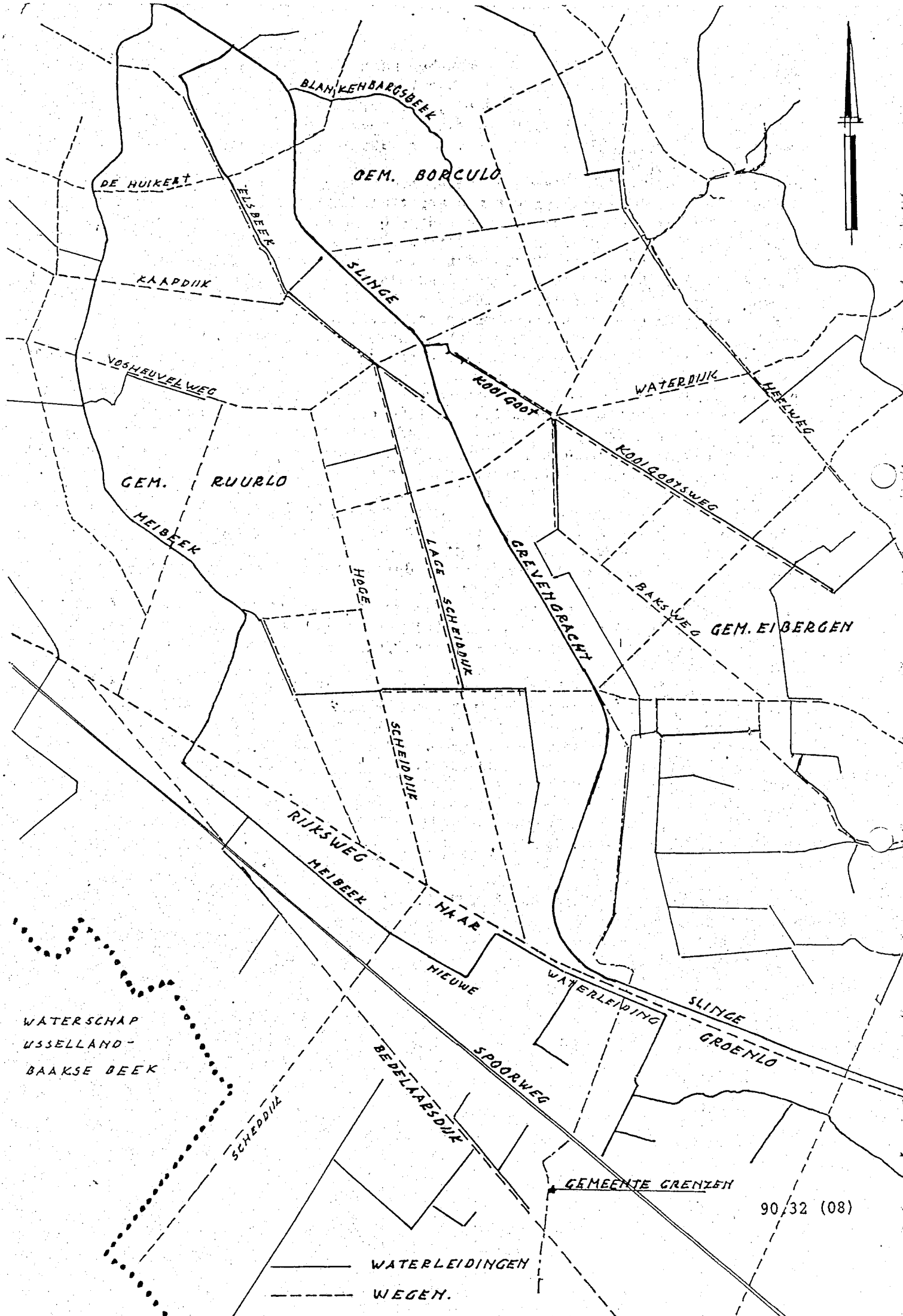
In de archieven van het waterschap van "De Berkel" zijn dan ook talrijke mappen met klachten over wateroverlast, vooral uit de jaren met veel regenval.

Talrijke verbeteringen zijn er in de loop der jaren uitgevoerd, de laatste in 1961 - 1962 bij de ruilverkaveling Beltrum - Zieuwent. Deze laatste verbetering heeft voor zowel Beltrum als Ruurlo het wateroverlast probleem opgelost.

Nadien zijn er geen gronden meer onder water gelopen.

Tot zover deze aanvulling op: **ONDERZOEK NAAR EEN NIEUWE VAART.**

Een volgende keer wil ik U over de Veengoot vertellen.

DE HUIKERT

BLANKHEBARDSBEEK

OEM. BORCULO

KAAPDIJK

SLINGE

VDSHEUVELWEG

KOOIGOOT

WATERDIJK

HEERWEG

GEM. RUURLO

MEIBEEK

KOOIGOOTSWEG

HOGHE

LAAGE SCHEIDDIJK

GREVENBRACHT

BAKSWEG

GEM. EIBERGEN

SCHEIDDIJK

RIJWSWEG

MEIBEEK

HAAR

NIEUWE

WATERLEIDING

SLINGE

GRONLO

WATERSCHAP
USSELLAND-
BAAKSE BEEK

SCHEDDIJK

BEDELARSDIJK

SPOORWEG

GEMEENTE GRENZEN

90/32 (08)

WATERLEIDINGEN

WEGEN.

BEDELAARS.

door A.P.J. van Heck.

Bronnen: museum Veenhuizen.

Evenals in gedeelten van de Achterhoek was het gebied rond het tegenwoordige Veenhuizen eeuwenlang een veengebied met hier en daar een hoeve. De bewoners waren voor hun dagelijks brood aangewezen op eenvoudige landbouw, schapenteelt en turfwinning. Dat laatste werd belangrijk in de 17e eeuw. De vraag naar goedkope brandstof steeg en grote turfwinningprojecten kwamen van de grond. Veenhuizen kreeg ook zo'n project. We slaan nu gemakshalve een paar honderd jaar over, tot het jaar 1813. In dat jaar werden de Franse troepen uit ons land teruggetrokken. Nederland was berooid en arm geworden, met als gevolg ellendige sociale toestanden en werkloosheid. En dat bracht velen tot de bedelstaf. Nu was bedelarij nota bene strafbaar op grond van de door Napoleon in 1811 hier ingevoerde Franse "Code Penal" (=wetboek van strafrecht). De arme bedelaars die bedelden werden zonder pardon opgepakt en, bij een veroordeling door de rechter, ondergebracht in het fort Ommerschans in Overijssel. Dit was een zogenaamde dwanggemeenschap, dat wil zeggen er moest gewerkt worden voor de kost. Overigens, men werd te voet naar de "gemeenschap" gebracht. Vanuit de Achterhoek niet zó ver, maar wel uit bijvoorbeeld Noord-Holland. Ommerschans werd op den duur te klein en in 1823 werden daarom in Veenhuizen drie grote gestichten gebouwd. Eén gesticht diende voor wezen en vondelingen, de anderen voor bedelaars en landlopers. Ook dit waren dwanggemeenschappen met per gesticht 1200 inwoners. Dat was dus dringen geblazen. De bewaking bestond eerst uit een soort politie, later werd hun taak overgenomen door Rijksveldwachters. Dit alles in tegenstelling tot de eerder opgerichte "vrije" kolonies Frédriks-, Willems- en Wilhelminaoord. In 1818 namelijk stichtte Generaal v.d. Bosch, ter leniging van de sociale nood, de "maatschappij van weldadigheid". Het doel was behoeftigen en werklozen in gezinsverband op te nemen in kleine hoeven in b.g. kolonies. Terugkomend op Veenhuizen, daar heerste een strenge discipline. Men moest er werken voor de kost. Dat is tegenwoordig wel anders ! In de loop van de vorige eeuw veranderden zich de inzichten in onze maatschappij met als gevolg dat de wezen uit Veenhuizen werden overgebracht naar particuliere weeshuizen. In 1875 kwam "Veenhuizen" onder het Ministerie van Justitie te vallen en in 1889 werd het opnemen van vrouwen gestaakt. Veenhuizen werd toen een Rijkswerkinrichting voor landlopers en bedelaars. Voor velen werd dit een tehuis. Ook dit is voorbij, aangezien door de toeneming van de sociale voorzieningen het aantal landlopers en bedelaars drastisch daalde. Nu, anno 1990, is er in Veenhuizen alleen nog plaats voor 750 gedetineerden. Van de oorspronkelijke 3 gestichten bestaat er nog maar één. Van de overige twee werd er één vervangen door nieuwbouw, de andere werd afgebroken.

BOEDEL-INVENTARISATIES.

Door D. ten Arve.

Beschrijving van 2 schattingen van de inventaris van de deel en de schuur van de boerderij "Evershuis" te Ruurlo, gedaan op 12 september 1827 en 30 april 1883.

Zoals bekend waren vroeger de boedelinventarisaties vaak zeer nauwkeurig omdat er dikwijls van zeer ingewikkelde gezinssamenstellingen sprake was. De oorzaken waren de grote gezinnen, de vroegtijdige sterfgevallen van de echtelieden, maar ook vaak de kinderen uit diverse huwelijken van één of beide partners. Om dan een ieder bij de boedelscheiding een zo rechtvaardig mogelijk aandeel te kunnen geven, werd alles zeer nauwkeurig beschreven en getaxeerd. Ook voor de bovengenoemde inventarisaties golden deze omstandigheden. Dit leek me daarom wel interessant, vooral voor de tegenwoordige boeren.

De intensieve veehouderij van zowel rundvee, varkens en pluimvee wordt vrijwel dagelijks door allerlei milieuorganisaties genoemd om allerlei uiteenlopende redenen, die met het milieu en de huisvesting van dieren te maken hebben. Naar ik hoop, zullen de, niet uit de agrarische bevolking komende, critici hierdoor meer begrip krijgen voor het dilemma, waarmee de boeren de laatste jaren geconfronteerd worden.

Eeuwenlang was het streven van elke boer er in de eerste plaats op gericht - door de weliswaar nog primitieve landbouw en veeteelt - in de eigen behoefte te voorzien. En die behoeften beperkten zich noodgedwongen tot een schamel onderdak als beschutting tegen de ongunstige weersomstandigheden, voldoende voedsel voor mens en dier, alsmede kleding. Aan deze behoeften lijken onderstaande inventarisaties te voldoen.

De boerderij "Evershuis" wordt bij de taxatie voor de "Verpondingen" (= soort inkomstenbelasting) omstreeks 1647 reeds genoemd, doch is dan bekend onder de naam "Het Arve", zoals het in 1771 door een Evert ten Arve ook weer in een testament genoemd wordt.

Omstreeks 1800 wordt het ook beschreven met een bedrijfsgrootte van circa 30 ha. als een boerderij en erf, bouw- en weiland, boomgaard, alsmede hakhout, opgaande bomen en natuurlijk de grootste oppervlakte aan heide. Deze oppervlakte en indeling gold ook ongeveer voor de beide taxaties.

De taxatie van 1827:

Op de DEEL:

- 2 paarden	f. 100,-
- 1 schimmelde koe	- 25,-
- 1 zwartspreeuwde koe	- 24,-
- 1 zwarte koe	- 25,-
- 1 grijsbonte koe	- 20,-
- 1 roodbonte koe	- 26,-
- 1 grijsbonte koe	- 13,-
- 1 vierze	- 15,-
- 1 grijsbonte vierze	- 13,-
- 2 kalveren	- 17,-
- 1 kalf	- 4,-
- 2 varkens	- 28,-
- 10 hoenders en 1 hond	- 4,-
- 2 snijzompen en 1 kafmolen	- 12,-
- 2 plakzigten, 4 zeisen en 4 snijmessen	- 6,60
- 1 kast met eenig timmergereedschap	- 5,-
- 1 schepel, 1 spintvat, vlegels, harken en schuddegavels	- 1,50
- 6 grepen, 2 schuppen, 1 platte en 1 schaddenschup	- 4,-
- 1 wanne en 1 hekselkist	- 1,25
- paardetuigen	- 6,-
- 3 zaad en 3 hoogavels	- 0,90

transporteren: f. 351,25 90.34 (10)

	<u>transport:</u>	f. 351,25
- 2 leren (=ladders)		- 1,50
- 1 zaadkist, 1 kuip, 6 oude tonnen en 1 stulp met bonen		- 5,-
- 3 strokorven, 1 reppel, 1 paardezomp en 3 braken		- 4,60
- ongeveer 51 vimmen rogge op de balken en in de schuur		- 160,-
- enige gerst		- 14,-
- gedorste rogge en weite		- 30,-
- ongebraakt vlas		- 10,-
- boekweit (op het land)		- 45,-
- hooi en stro		- 57,-
		----- f. 678,35

In de SCHUUR:

- 1 boerenwagen	f. 30,-
- 1 dito wagen	- 20,-
- 1 stortkar	- 10,-
- 1 ploeg en eggen	- 10,50
- enig timmerhout en planken	- 20,-
- 2 oude kisten	- 1,50
- partij schadden	- 5,-
- partij brandhout	- 25,-
	----- f. 122,-

Buiten op het ERF:

- brandhout	f. 8,-
- partij koolhout	- 38,-
- 1 kruywagen	- 0,60
- 1 slijpsteen	- 1,50
- 13 ymen (=bijenkorven)	- 35,-
	----- f. 83,10

T O T A A L:

===== f. 883,45

De taxatie van 1883: Deze was dus ongeveer 60 jaar later.
(Vergelijk dit eens als we nu circa 60 jaar terugkijken naar circa 1930).

Op de DEEL:

- 2 paarden, 5 koeien, 2 vaarzen en 3 kalveren, geschat	f. 709,-
- 1 zeug met 7 biggen, 18 kippen, 2 katten en 1 hond	- 39,-
- 3 snijbakken, 1 schepel, 2 zaadvaten, 1 zaaivat, 4 bees- tekuipen en 5 emmers	- 11,85
- 1 kafmolen, 1 wan, vlegels, hakselkist, zaadkist, schop- pen, grepen, vorken, harken en 3 klimladders	- 18,-
- 2 plakzigten, 2 hakken, 2 bouwzigten, 2 zeisen, paarde- tuigen, touw en oud ijzerwerk	- 14,-
- 100 raapkoeken, 4 bijenkorven en eenige honing	- 12,-
- ongedorste rogge, boekweit en ander koren	- 431,-
- haver, hooi en stro	- 64,50
- 18 zakken, 4 strokorven met paardebonden, haver, gerst, tarwe	- 46,-
	----- f. 1345,35

In de SCHUUR:

- 2 wagens met toebehoren wn 1 stortkar	f. 130,-
- 1 hoge kar, ploeg en eggen	- 42,-
- ruig timmerhout, brandhout, 4 braken en kleinigheden	- 26,-
	----- f. 198,-
	===== f. 1543,35

T O T A A L:

Wat hierbij opvalt zijn ook de bijen. Het is alles bedoeld voor eigen genruik en voor het vee, dat zich in al die jaren slechts op hetzelfde peil heeft kunnen handhaven. De RAAPkoeken kennen wel van eigen zaad zijn, maar wijzen al iets in de richting van een modernere opvatting. (wordt vervolgd). 90.35 (11)

DE GELDERSCHE BODE.

In de Geldersche Bode van 15 juni 1912 stond het onderstaande stukje, wat was overgenomen uit de Zutphensche Courant). De bijbehorende foto is afkomstig van Frits Toevank.

Ruurlo 15 juni 1912.

Vanmorgen scheurde de reuzenlinde bij het hotel "AVENARIUS" plotseling van boven naar beneden middendoor. De eene helft viel met de zware asten en takken dwars over de Dorpsstraat en gedeeltelijk op de woning van Ten Bosch die er nochtans met een hoop gebroken pannen, een gat in het dak, een stukken winkelruit en de schrik vrij af kwam. De geheelen dag is de passage door de Dorpsstraat gestremd geweest, terwijl ook de telefoonverbinding verbroken was. Eerst tegen den avond was het gevaarte uit den weg geruimd. De oorzaak van den val van deze pracht linde zal wel zijn, dat de inwendige voosheid de ontzettende zware kruin niet langer kon dragen. Sommigen geven den gevallen een eeuw. 't Is mogelijk dat zij niet ouder is, want lindèn kunnen onder gunstige omstandigheden een verbazende omvang krijgen, maar wie de linde te Haarlem kent die gepoot is ter gelegenheid van de verheffing van Graaf Wilhelm II tot Roomsche Koning van Duitsland in 1247 en ze vergelijkt met de onze, zou zeer geneigd zijn de gevallen reuzin zoo niet zes, dan toch eenige eeuwen te geven.

